



>> Các đại biểu tham dự Hội thảo

VAI TRÒ CỦA ĐẠI HỌC TRONG ỨNG PHÓ THÔNG MINH VỚI BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

Hội thảo quốc tế “Vai trò của đại học trong ứng phó thông minh với biến đổi khí hậu” do Đại học Quốc gia Hà Nội đăng cai tổ chức đã diễn ra trong hai ngày 11 và 12/12/2010. Hội thảo có sự phối hợp tổ chức của Hiệp hội các trường đại học Đông Nam Á (ASAIHL), Bộ Tài nguyên và Môi trường; sự tài trợ của Đại sứ quán Na Uy, Trung tâm Hỗ trợ Nghiên cứu Châu Á - ĐHQGHN. Tham dự hội thảo có gần 200 đại biểu là các chuyên gia đến từ Bộ, Ngành, các đại học và viện nghiên cứu tại Việt Nam; các nhà khoa học nước ngoài đến từ Tổ chức Phi chính phủ về Biến đổi khí hậu (CCWG) thuộc Trung tâm dữ liệu các tổ chức phi chính phủ (VUFO-NGO Resource Center) và các trường đại học thuộc ASAIHL.

Biến đổi khí hậu (BĐKH) và tác động

của nó đối với đời sống của cộng đồng dân cư là chủ đề xuyên suốt được đề cập trong nhiều chương trình nghiên cứu và hội thảo gần đây của ĐHQGHN. Tại hội thảo quốc tế lần này, ý tưởng về sự ứng phó dựa trên tri thức, khoa học, sự hiểu biết và những thích ứng linh hoạt, mềm dẻo với BĐKH được đặc biệt nhấn mạnh và đề cao như một cách ứng xử thông minh và cần thiết trong bối cảnh hiện nay. Trên cơ sở đó, các đại học - nơi sáng tạo và truyền bá tri thức mới - có vai trò như một lực lượng tiên phong trong nghiên cứu, đề xuất các giải pháp ứng phó; nâng cao nhận thức chung của cộng đồng về BĐKH; đào tạo nhân lực và phát triển các ngành khoa học mới liên quan đến BĐKH và Phát triển bền vững.

Trong phát biểu mở đầu, GS.TS Mai Trọng Nhuận - Giám đốc ĐHQGHN, Chủ tịch ASAIHL nhấn mạnh: BĐKH không chỉ là vấn đề của các khoa học tự nhiên, mà còn là hiện tượng nảy sinh do tác động tiêu cực của con người. Đó không còn là vấn đề của riêng mỗi quốc gia mà là mối quan tâm chung, bức thiết của toàn nhân loại. Thế giới hiện nay đang thay đổi rất nhanh cả trong cấu trúc tự nhiên và xã hội. Những kinh nghiệm ứng phó của thế hệ đi trước không còn thích hợp nữa. Để giảm thiểu thương tổn và hạn chế những ảnh hưởng của BĐKH, hơn lúc nào hết, các quốc gia, các cộng đồng phải cùng chung tay hợp sức tìm ra những cách thích ứng thông minh. Và nhiệm vụ của các đại học là phải triển khai mạnh hơn các nghiên cứu liên ngành về BĐKH và kết nối gần hơn với cộng đồng để

giải quyết vấn đề trên.

Là đại học đa ngành hàng đầu của Việt Nam, ĐHQGHN đăng cai tổ chức hội thảo với chủ đề này nhằm khẳng định tầm quan trọng của phát triển nguồn lực con người trong đối phó với BĐKH. Bên cạnh đó, ĐHQGHN cũng đã và đang tiên phong trong xây dựng và triển khai chương trình đào tạo thạc sĩ về BĐKH với sự hỗ trợ của các đối tác trong khu vực và quốc tế.

GS.TS Mai Trọng Nhuận cho rằng đã đến lúc phải thiết lập Hiệp hội các đại học trong khu vực về thích ứng thông minh với BĐKH và các đại học như ĐHQGHN cần đóng vai trò chủ động, tích cực để thực hiện nhiệm vụ quan trọng này.

Thay mặt Bộ Tài nguyên và Môi trường, Thứ trưởng Nguyễn Văn Đức có bài phát biểu về những nỗ lực của Việt Nam thời gian gần đây để giải quyết các vấn đề về BĐKH. Ông cho rằng các đại học đã và đang góp phần vào những thay đổi về kỹ thuật, nhận thức và cách sống của con người hướng đến phát triển bền vững. Và trong cuộc chiến chống lại BĐKH, điều đầu tiên và quan trọng nhất là phải xây dựng hệ tri thức liên quan đến BĐKH và nguồn tài nguyên, ứng dụng những tri thức ấy để đề ra những nguyên tắc ứng xử hiệu quả. Sự thay đổi tích cực trước hết phải đến từ giới khoa học và lan toả ra cả cộng đồng. Khẳng định vai trò quan trọng khác của đại học, ông Nguyễn Văn Đức nhấn mạnh: Đại học giúp tạo dựng mối liên kết giữa khoa học và các chính sách cũng như đào tạo các thế hệ lãnh đạo mới với kỹ năng và kiến thức tốt đủ sức giải quyết những vấn đề lớn của nhân loại.

Thay mặt ASAIHL, Tổng Thư ký Ninnat Olavunravuth đề cập đến những thách thức và hiểm họa to lớn mà khu vực đang phải đối mặt do BĐKH gây ra. Ông cho rằng đại học trước hết đóng vai trò quan trọng trong việc giúp cung cấp thông tin cho xã hội hiểu và nhận thức được đầy đủ về



BĐKH, sau đó là nghiên cứu giải pháp ứng phó hiệu quả. Ông đề nghị hội thảo tập trung thảo luận vào các vấn đề cụ thể: phát triển nguồn lực, phát triển văn hóa khoa học, xây dựng quan hệ hợp tác giữa cộng đồng và các đại học; xác định trách nhiệm của công dân toàn cầu; thiết lập mạng lưới hợp tác đào tạo và nghiên cứu khoa học giữa các đại học để chống lại BĐKH trong khu vực...

Trong phiên khai mạc, Hội thảo đã nghe các phát biểu chào mừng của ngài Stale Torstein Risa - Đại sứ Na Uy tại Việt Nam; ngài Kim Jae Youl - Tổng thư ký Quỹ KFAS (Hàn Quốc), các bài phát biểu đều đánh giá cao sáng kiến tổ chức hội thảo của các đơn vị liên quan, bày tỏ kỳ vọng và mong muốn hội thảo sẽ góp thêm tiếng nói mạnh mẽ kêu gọi cộng đồng khu vực và thế giới chung tay giải quyết vấn đề BĐKH; đề xuất nhiều giải pháp thích ứng cũng như cơ chế hợp tác hiệu quả trong tương lai.

Sau phiên toàn thể, hội thảo đã nghe gần 40 báo cáo đến từ các quốc gia Malaysia, Thái Lan, Hồng Kông, Philipin, Indonesia, Việt Nam; các báo cáo đến từ IPCC, Đại học Liên Hợp quốc cùng nhiều đại học trong khu vực. Các báo cáo trình bày nghiên cứu về tác động của BĐKH và kinh nghiệm triển khai ứng phó với BĐKH tại địa phương và khu vực; kinh nghiệm triển khai các chương trình nghiên cứu và đào tạo về BĐKH tại các đại học; những đề xuất và gợi ý về mô hình hợp tác các đại học về

vấn đề này.

Thành công quan trọng của Hội thảo lần này được ghi nhận là giúp kết nối và mở ra nhiều cơ hội hợp tác mới trong cộng đồng các đại học khu vực Đông Nam Á; tìm ra được những cơ hội và triển vọng mới trong ứng phó với BĐKH; nhìn nhận đúng vai trò của đại học như lực lượng tiên phong trong sáng tạo và cung cấp tri thức, để ra giải pháp thích ứng thông minh.

Cũng trong ngày 11/12/2010 đã diễn ra Hội nghị toàn thể lần thứ 129 của Hiệp hội các Đại học Đông Nam Á - ASAIHL. Hội nghị đã nghe báo cáo tổng kết hoạt động hai năm 2009-2010 của Chủ tịch Hiệp hội - GS.TS Mai Trọng Nhuận - Giám đốc ĐHQGHN; thảo luận về chương trình hành động và bầu nhân sự cho Ban điều hành cùng các vị trí Chủ tịch, Phó Chủ tịch và Thư ký của Hiệp hội nhiệm kỳ mới.

Để mở rộng vị thế, tầm ảnh hưởng và quy mô hoạt động, các thành viên của ASAIHL đã nhất trí thông qua một số sửa đổi trong điều lệ, trong đó đáng chú ý nhất là việc mở rộng các đại học thành viên trên phạm vi khu vực châu Á. Hội nghị cũng trao đổi các thông tin liên quan đến việc tổ chức hội thảo của ASAIHL vào tháng 11/2011 tại Đại học Sripatum Thái Lan. Chủ đề chính của Hội thảo là: Vai trò của đại học và viện nghiên cứu trong nâng cao năng lực toàn cầu. Những nội dung cụ thể gồm: tầm nhìn ASEAN 2015 và vai trò của giáo dục bậc cao; quốc tế hoá



giáo dục đại học; trách nhiệm công dân toàn cầu; công nhận chuẩn quốc tế thông qua các khung chương trình tiêu chuẩn quốc gia...

ASAIHL là tổ chức phi chính phủ thành lập năm 1956 với mục đích giúp đỡ các ĐH thành viên phát triển thông qua các hoạt động hợp tác chung, hướng

tới những kết quả xuất sắc trong đào tạo, nghiên cứu và dịch vụ công. Hiệp hội chú trọng đến việc trao đổi sinh viên, cán bộ; cùng hợp tác nghiên cứu và cung cấp các dịch vụ tư vấn. ASAIHL có 172 thành viên là các đại học đến từ Brunei, Campuchia, Hồng Kông, Indonesia, Malaysia, Myanmar,

Philippin, Singapore, Sri Lanka, Thái Lan, Việt Nam, Australia, Canada, Nhật Bản, Đài Loan, Thụy Điển, New Zealand, Hoa Kỳ. Trong đó, Đại học Quốc gia Hà Nội là đại diện duy nhất của Việt Nam tại ASAIHL.

GS. NOBUA MIMURA - ĐẠI HỌC IBARAKI (NHẬT BẢN): Tôi cảm ơn những diễn giả đã có mặt và quan tâm tới cuộc gặp gỡ quan trọng này. Tôi rất ấn tượng với các đại học đã tham gia vào vấn đề quan trọng như ĐĐKH. Đây là vấn đề liên ngành và liên quan đến rất nhiều vấn đề phức tạp khác của kinh tế xã hội. Hội thảo đã tạo ra được bước ngoặt, những thay đổi lớn trong nhận thức và trong mối quan tâm chung của cộng đồng về ĐĐKH. Và đây cũng là xu hướng tất yếu của thế giới và cũng là điều mà tôi đã thấy trong cuộc họp này.

Chúng ta đã nhìn thấy sự thay đổi khí hậu trong tương lai, do đó chúng ta cần có thái độ tích cực, có đầu óc năng động, chủ động chứ



không thụ động chờ đợi. Hãy coi đây là một thử thách để đoàn kết cộng đồng góp phần biến thế giới ngày càng tốt đẹp hơn. Những diễn đàn quốc tế lớn như thế này là một nơi rất quan trọng để trao đổi thông tin về các vấn đề chung của toàn cầu. Xin cảm ơn Ban Tổ chức đã cho chúng tôi cơ hội tốt này.



GS. NILS ROAR SAELTHUN - ĐẠI HỌC OSLO (THỤY ĐIỂN): Hội thảo là cơ hội tốt để giới khoa học, các đại học gặp gỡ và tìm kiếm cơ hội hợp tác. Các bạn đã chọn chủ đề rất hay và thích hợp, đó là "sự thích ứng thông minh" với ĐĐKH và vai trò của đại học. Bởi đây đúng là thời điểm chúng ta cần bàn xem mình phải làm gì để ứng phó, nhưng những ứng phó ấy phải trên cơ sở hướng tới sự phát triển bền vững và vì những mục tiêu lâu dài.

GS. VINCENT BARROS - ĐỒNG CHỦ TỊCH WORKING GROUP II, IPCC: Việt Nam là đất nước rất dễ tổn thương bởi BĐKH vì có nhiều vùng đất thấp dễ bị ảnh hưởng của nước biển dâng. Đồng thời các bạn cũng phải đối mặt với nhiều đổi thay khác như: số lượng dân số lớn và nạn tàn phá rừng trầm trọng. Trong bối cảnh đó thì sáng kiến tổ chức hội thảo lần này của ĐHQGHN là rất tích cực. Đây là thời điểm mà tôi nhìn thấy được sự quan tâm đặc biệt của các bạn về BĐKH. Tôi rất mừng vì các đại học ở Đông Nam Á đã hợp tác với nhau để thảo luận về BĐKH và các kết quả đạt được của Hội thảo là rất khả quan.

Vai trò của đại học là rất quan trọng trong ứng phó với BĐKH vì đây là nơi tạo ra kiến thức và quyết định xem các kiến thức ấy được áp dụng như thế nào và được giảng dạy ở đâu. BĐKH sẽ dẫn đến nhiều thay đổi về

xã hội, do đó một vấn đề còn quan trọng hơn mà các đại học cần đặt ra cho mình là làm thế nào ứng phó với những thay đổi trong chính xã hội. Điều quan trọng là các nước đang phát triển cần ý thức rằng thế giới đang biến đổi rất nhanh. Thay đổi khí hậu chỉ là một trong nhiều thay đổi sẽ dẫn đến những thay đổi khác.

IPCC không có chức năng hỗ trợ các đại học, mà là cơ quan có nhiệm vụ đánh giá những nghiên cứu đang thực hiện. Chúng tôi rất vui và sẵn lòng hợp tác với ĐHQGHN để tổ chức nhiều hội thảo và diễn đàn quốc tế như hội thảo lần này, không chỉ ở Việt Nam mà còn ở nhiều quốc gia khác nữa. Hội thảo lần này và hội nghị về "Quản lý rủi ro các thiên tai và hiện tượng thời tiết cực đoan nhằm thích ứng với biến đổi khí hậu" (SREX) tại Việt Nam do IPCC và ĐHQGHN phối hợp tổ chức vào tháng 3/2010 là



những sự kiện mà tôi đặc biệt quan tâm và đánh giá cao.

Bên cạnh đó, tôi nghĩ hội thảo này là cơ hội quan trọng cho ASAIHL trao đổi kinh nghiệm và mở rộng hợp tác không chỉ về BĐKH. Tôi cũng xin được cảm ơn ban tổ chức vì sự tổ chức chu đáo, nhiệt tình và thành công cho một hội thảo lớn như vậy.



GS. TS. MA TRỌNG NHUẬN - GIÁM ĐỐC ĐHQGHN:

Hội thảo về BĐKH lần này quy tụ đồng đảo các diễn giả đến từ nhiều quốc gia khác nhau, đa dạng về chủ đề, đa dạng về các nguồn thông tin, đa dạng về tư tưởng và giải pháp, đặc biệt là sự đồng thuận về các giải pháp thông minh. Chúng ta ghi nhận những ý kiến phát biểu về chủ đề ứng phó với BĐKH của các nhà kinh tế, nhà quản lý nhân lực, kỹ thuật, nhà nghiên cứu ... Chúng ta cũng đã nhận thấy và khẳng định vai trò của đại học trong ứng phó thông minh với BĐKH. Những bài học kinh nghiệm được chia sẻ tại đây sẽ được áp dụng ở các quốc gia trong khu vực. Hội thảo cũng là một bước quan trọng để tiến tới thành lập diễn đàn chung ở Việt Nam và khu vực về BĐKH; cũng là cơ hội kêu gọi sự ủng hộ của các tổ chức, các quốc gia để tiến hành các dự án nghiên cứu quy mô về BĐKH.



TS. SRIHANTHA HERATH - ĐẠI HỌC LIÊN HỢP QUỐC: Cảm ơn Ban Tổ chức vì đã tổ chức cuộc gặp mặt quan trọng này, giúp tôi gặp gỡ với nhiều đại diện các cơ quan nghiên cứu, biết được nhiều thông tin bổ ích về các công trình nghiên cứu về

BĐKH đang được tiến hành trong khu vực. Tôi có 3 ấn tượng rất sâu sắc về hội thảo lần này: Một là sự quan tâm, lòng nhiệt tình của các bạn mong muốn được đóng góp sức mình giải quyết vấn đề đang rất nóng bỏng hiện nay của thế giới. Hai là các bạn đã nhận ra nhu cầu và sự cần thiết của chính bản thân về ứng phó với BĐKH. Ba, đây thật sự là cơ hội tốt để các đại học cùng gặp gỡ, làm việc chung với nhau, đặt ra nhiều vấn đề để cùng trao đổi. Điều đáng mừng là trong những thách thức, những tiêu cực được đặt ra, chúng ta còn nhìn thấy cả những cơ hội và triển vọng để cải thiện vấn đề.

BĐKH là vấn đề quan trọng hàng đầu mà tất cả chúng ta tại đây - những người đến từ nhiều nền văn hóa - cùng quan tâm để giải quyết. Và hội thảo lần này là cơ hội rất quan trọng để cùng cố, sẽ chia suy nghĩ và để ra giải pháp hợp tác về vấn đề này.

THANH HÀ